

Udenrigsministerens besvarelse af samrådsspørgsmål D, E, F og G om Catalonien

Mange tak for ordet. Jeg vil i dag gennemgå regeringens holdning til den aktuelle situation i Catalonien.

Jeg vil gerne starte med at gentage regeringens grundlæggende holdning til sagen: spørgsmålet om eventuel catalansk selvstændighed er et internt spansk anliggende, og det bør løses i overensstemmelse med den spanske forfatning, altså Grundlov.

Når det er sagt, er det klart, at den aktuelle situation i Catalonien har vakt stor opmærksomhed og bekymring både herhjemme og i resten af Europa. Derfor vil jeg også gerne her til at starte med gennemgå processen, der har ledt op til den situation, vi ser nu og som hele tiden udvikler sig. Og derefter svare mere konkret på de stillede spørgsmål.

I oktober 2015 indgik de to regionale regeringspartier i det catalanske parlament, det liberale Demokratiske Parti og det Republikanske venstreparti, en aftale med det antikapitalistiske uafhængighedsparti CUP om at indlede en proces, der skulle lede frem mod dannelsen af en uafhængig catalansk stat. Denne og senere aftaler mellem partierne tegnede et roadmap for afholdelsen af en folkeafstemning i Catalonien om uafhængighed og indebar, at såfremt resultatet af folkeafstemningen blev et 'ja' til selvstændighed, så ville de tre partier gå videre med dannelsen af en catalansk republik. Efterfølgende har den spanske for-

fatningsdomstol underkendt det catalanske regionalparlaments flertalsbeslutninger og suspenderet planerne om afholdelsen af en folkeafstemning. Der har samtidig kørt retssager mod medlemmer af den tidligere catalanske regionalregering, som står anklaget for at have afholdt en ulovlig folkeafstemning om Cataloniens uafhængighed i november 2014.

Den 9. juni i år oplyste den catalanske regionalpræsident, Carles Puigdemont, at regionalregeringen planlagde at afholde folkeafstemning om Cataloniens uafhængighed den 1. oktober. Spørgsmålet, som de catalanske borgere skulle tage stilling til, ville være ”Ønsker du, at Catalonien bliver en uafhængig stat i form af en republik?”. Den spanske regering har hele tiden afvist, at man kan afholde en sådan folkeafstemning, da det ville være ulovligt i henhold til den spanske forfatning.

Den 6. september fremsatte den catalanske regionalregering lovforslaget om folkeafstemning om selvstændighed i Catalonien. Det catalanske parlament hastegodkendte lovforslaget sammen med et andet lovforslag, der omfattede oprettelsen af en catalansk republik, såfremt resultatet af folkeafstemningen blev et ja. Den spanske regering indklagede alle tiltag for forfatningsdomstolen, som efterfølgende har erklæret lovforslagene for forfatningsstridige.

Den 20. september foretog den spanske civilgarde ransagninger af den catalanske regionalregerings bygninger og arresterede 14 personer – hovedsageligt embedsmænd. Derudover beslaglagde civilgarden knap 10 mio. stemmesedler, valgplakater og –lister.

Den 1. oktober gennemførte den catalanske regionalregering den annoncerede folkeafstemning. Den spanske civilgarde forsøgte fra morgenstunden mange steder at forhindre, at den forfatningsstridige folkeafstemning fandt sted. Og som man kan se på flere af billederne fra begivenhederne, gik det hårdt for sig.

Ifølge den catalanske regionalregering stemte ca. 42 procent af de stemmeberettede catalanere til folkeafstemningen, heraf stemte cirka 90 procent ja og 7 procent nej.

Efter folkeafstemningen drøftede den spanske premierminister, Mariano Rajoy, situationen med lederne af enkelte af de større spanske partier. Premierministeren mødtes senere med den spanske konge.

Den 10. oktober holdt den catalanske regionalpræsident en tale i det catalanske parlament, hvor han lagde vægt på, at catalanerne havde fortjent oprettelsen af en catalansk stat, og at han som regionalpræsident accepterede det mandat, som flertallet i folkeafstemningen og i det catalanske parlament havde pålagt ham. Efterfølgende underskrev alle medlemmer af regionalregeringskoalitionen symbolsk en uafhængighedserklæring uden for parlamentssalen. Umiddelbart derefter suspenderede Puigdemont uafhængighedserklæringen og opfordrede regeringen til at indlede en dialog.

Dagen efter den catalanske regionalpræsidents tale, sendte den spanske premierminister et brev, hvori han anmodede Puigdemont om et klart svar på, om hvorvidt han havde erklæret Catalonien selvstændigt eller ej. Puigdemont besvarede brevet den 16. oktober, men undlod at give et klart svar på, om man

havde erklæret selvstændighed eller ej. Af samme årsag sendte den spanske regering et nyt brev, som man bad den catalanske regionalpræsident om at svare på senest torsdag den 19. oktober.

Da regeringen ikke vurderede, at den catalanske regionalpræsidents svarbrev den 19. oktober gav den nødvendige afklaring, vedtog regeringen den 21. oktober en række tiltag med det formål at aktivere artikel 155 i forfatningen og overtage administrationen af de regionale institutioner i Catalonien indtil der udskrives valg inden for 6 måneder. Forslaget behandles i disse dage i det spanske senat og det kan ikke udelukkes, at den catalanske regionalpræsident deltager i debatten. Senatet forventes at stemme om regeringens forslag på fredag, og herefter vil artikel 155 kunne træde i kraft.

Regeringens forslag om at aktivere artikel 155 har bred parlamentarisk støtte fra socialistpartiet og Ciudadanos. De tre partier har 252 ud af 350 pladser i kongressen.

Både regeringen og regionalregeringen har gentaget, at de er indstillet på dialog. Regeringen har fastholdt som betingelse for dialog, at selvstændighedskravet blev taget af bordet fordi det strider mod forfatningen. Det har regionalregeringen ikke ønsket, men opfordret til dialog.

På Socialistpartiets foranledning er der nu blevet nedsat en kommission i den spanske kongres, der skal se nærmere på forfatningsændringer, herunder den finansielle relation mellem centralregeringen og de selvstyrende regioner (herunder Catalonien). Regeringen har forpligtet sig til, at denne kommission er operationel inden for 6 måneder.

Det var en gennemgang af situationen indtil nu. Fra dansk side sagde jeg dagen efter afstemningen, at regeringen som bekendt så det som et internt spansk anliggende. Men at jeg var bekymret over de ubehagelige billeder og at jeg håbede på og opfordrede til, at dialog kunne løse op for situationen. Og det er, hvad jeg kan sige om den spanske regerings håndtering af folkeafstemningsforløbet. Som dansk udenrigsminister skal jeg ikke kommentere på et andet demokratisk europæisk lands håndtering af sådan en sag, og jeg tror også de fleste danske politikere ville have sig frabedt, hvis andre lande blandede sig i vores politiske håndtering af interne forhold.

For at svare på det andet samrådsspørgsmål, så blev jeg naturligvis – som mange andre – berørt over at se de ubehagelige billeder og voldelige scener. Det er trist, at situationen eskalerede. Vold løser ingenting, og derfor sagde jeg også, at jeg håbede på og opfordrede til, at dialog ville være vejen frem. Samtidig går jeg ud fra, at det spanske retssystem må håndtere eventuelle klager over overdreven magtanvendelse eller andre begrundede klager efter forløbet.

Jeg har allerede i starten af besvarelsen svaret på det tredje spørgsmål, men kan kun gentage, at det er regeringens holdning, – som det i øvrigt hele tiden har været – at spørgsmålet om catalansk selvstændighed er et internt anliggende, og at det skal håndteres inden for rammerne af den spanske forfatning. Dette er i øvrigt også de øvrige EU-landes og EU-Kommissionens holdning, senest udtrykt af næstformand Dombrovskis efter Puigdemonts tale i det catalanske parlament den 10. oktober.

I forhold til det sidste spørgsmål, så opfordrede jeg efter afstemningen og de ting, der skete i Catalonien, på linje med DER-formanden og en række andre EU-lande til dialog. Men samtidig er det klart, at EU og medlemslandene ser sagen som et internt spansk anliggende, som skal håndteres inden for rammerne af den spanske forfatning.

Tak for ordet.